

1920–2020

BITWA WARSZAWSKA

POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

Bitwa Warszawska, która rozegrała się w sierpniu 1920 r., była kulminacyjnym punktem wojny polsko-bolszewickiej, toczącej się w latach 1919–1921. Rosyjscy komuniści chcieli rozprzestrzenić rewolucję. Polacy natomiast musieli zabezpieczyć świeżo odzyskaną niepodległość.

Starcie tych dwóch sił okazało się nieuniknione. Przed Wojskiem Polskim stanęło wielkie wyzwanie: na polach bitew nad Wisłą rozstrzygnąć się miały nie tylko losy młodego państwa polskiego, lecz także całej Europy zagrożonej bolszewicką invazją.

The Battle of Warsaw, which took place in August 1920, was the culmination of the Polish Bolshevik war, which was raging in the region between 1919 and 1921.

The Russian communists wanted to spread the revolution, while the Poles were forced to fight to secure their freshly regained independence, leading to the inevitable clash of the two powers. The Polish Army faced a seemingly insurmountable challenge – the fate of the young Polish state, as well as the fate of the whole Europe threatened by the Bolshevik invasion was to be decided on the battlefields on the Vistula River.

Joan Pitkowiak, Marszałek Wielki i Naczelnik Państwa, 1919 r. (Karolewski Archiwum Cyfrowe)

Joan Pitkowiak, Commander-in-Chief and Head of State, 1919. (National Digital Archives)

Przewodniczący Rady Komisarzy Ludowych RFSRR
Rosyjska Federacyjna Socjalistyczna Republika Radziecka
Włodzimierz Lenina na wiele w Warszawie, lipiec 1920 r.
(Wikimedia Commons)

Członek zarządu rządu komisarzy ludowych
Rosyjskiej Federacyjnej Socjalistycznej Republiki Radzieckiej
Włodzimierz Lenina w Warszawie, lipiec 1920 r.
(Wikimedia Commons)

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

POCZĄTEK WOJNY THE OUTBREAK OF THE WAR

Wojna polsko-bolszewicka rozpoczęła się w styczniu 1919 r. walkami Armii Czerwonej z tzw. samoobronami kresowymi. Wiosną tego samego roku z inicjatywy Józefa Piłsudskiego Wojsko Polskie szybkim atakiem nad Niemnem zdobyło Wilno. Od lata 1919 r. trwała generalna ofensywa Wojska Polskiego na wschód, wykorzystująca zaangażowanie bolszewików w wojnę domową w Rosji. W ciągu kilku miesięcy Polacy zajęli duże obszary Wołynia i Białorusi, aż po rzekę Dźwinę i Bereżynę.

The Polish-Bolshevik war started in January 1919 with the skirmishes between the Red Army and partisan troops of the so-called Borderland Self-Defence. That spring, on the initiative of Marshal Józef Piłsudski, the Polish Army captured Vilnius with a quick attack launched from the Niemen River. The summer of 1919 saw the start of a general offensive of the Polish Army to the east, taking advantage of the Bolsheviks' involvement in the civil war in Russia. Within a few months, Poles managed to capture large areas of Volhynia and Belarus, reaching as far as to the Daugava and Berezina rivers.

Zołnierze 35 Pułku Piechoty na pozycji pod Lutkami na Palenicy, lipiec 1919 r.
[Centralne Archiwum Wojskowe]

Soldiers of the 35th Infantry Regiment at a position near Lutki in Palenica, July 1919.
[Central Military Archives]

Wystrzał siedmiogłowego moździerza pod południe powstania.
fragment polskiego plakatu propagandowego, 1919 r.
[Muzeum Wojska Polskiego]

Może się o żołnierza z 22 pułku.
fragmentu z polskiego plakatu propagandowego, 1919 r.
[Muzeum Wojska Polskiego]

Oddziały Wojska Polskiego przed katedrą w Wilnie, kwiecień 1919 r.
[Narodowe Archiwum Cyfrowe]

Polish Army troops in front of the Vilnius Cathedral, April 1919.
[National Digital Archives]

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

Załotnice 1 Pułku Piechoty Legionów na ciepłarku Packard podczas zimnego sierpniodzielnego na Zdziarze, kwiecień 1920 r.
(Centralne Archiwum Wojskowe)

Soldiers of the 1st Legion Infantry Regiment
on a Packard truck during a sparsely
cared-for day on Zdziarze, April 1920.
(Central Military Archives)

Bolszewicki plakat propagandowy
Czerwony prezent dla białego psa, ok. 1920 r.
(Muzeum Wojska Polskiego)

Bolshevik propaganda poster
Red gift for the White Master, circa 1920
(Polish Army Museum)

WYPRAWA KIJOWSKA KIEV OFFENSIVE

Wspólne zagrożenie bolszewickie zbliżyło Polskę i Ukraińską Republikę Ludową, której większość terenów zajęły weźmieńcy oddziały Armii Czerwonej. Józef Piłsudski 21 kwietnia 1920 r. zawarł sojusz z prezydentem URL atamanem Symonem Petlurą. Cztery dni później oddziały polskie i ukraińskie szybkim uderzeniem przełamaly obronę bolszewicką na froncie południowym i w brawurowy sposób zajęły większość prawobrzeżnej Ukrainy. 9 maja w Kijowie odbyła się wspólna defilada wojsk sojuszniczych.

The common Bolshevik threat brought Poland and the Ukrainian People's Republic closer together, with the latter suffering from the occupation of the majority of its territory by the Red Army. On 21 April 1920, Józef Piłsudski formed an alliance with the President of the Ukrainian People's Republic, Ataman Symon Petliura. Four days later the Polish and Ukrainian troops with quick strike broke through the Bolshevik defence on the southern front and took over most of the right bank of Ukraine in a daring attack. On 9 May, a joint parade of allied troops took place in Kiev.

Naczelnik wojsk URL Symon Petlura i dowódca 3 Armię gen. Edward Rydz-Śmigły w Kijowie, maj 1920 r.
(Biblioteka Narodowa)

Commander-in-Chief of the Ukrainian People's Republic Symon Petliura and Commander of the 3rd Army, General Edward Rydz-Śmigły in Kiev, May 1920.
(National Library)

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

BOLSZEWICKA NAWALA THE BOLSHEVIK ONSLAUGHT

Lenin i jego współpracownicy po złamaniu w Rosji oporu „białych” planowali ekspansję rewolucji na zachód. Wyprawa kijowska uprzedziła ich atak na Polskę, wkrótce jednak zebrali siły do nowej ofensywy. Na przelomie maja i czerwca 1920 r. I Armia Konna Siemiona Budionnego przełamała front na Ukrainie i wyszła na tylы oddziałów polskich. 4 lipca wojska bolszewickiego Frontu Zachodniego Michaiła Tuchaczewskiego zaatakowały polskie dywizje na Białorusi i zmusiły je do odwrotu.

Following the defeat of the White Army in Russia, Lenin and his supporters planned to spread the revolutionary conflagration to the west. The Kiev Offensive preempted the Soviet attack on Poland; however, it did not take them too long before they managed to gather forces for a new offensive.

At the turn of May and June 1920, Semyon Budyonny's 1st Cavalry Army broke through the front in Ukraine and managed to attack the Polish troops from the rear. On 4 July, the troops of the Bolshevik Western Front commanded by Mikhail Tukhachevsky attacked Polish divisions in Belarus and forced them to retreat.

Polski plakat propagandowy „Smoczy”, 1920 r.
(Centralna Archiwum Cyfrowe)
„Smoczy” Polish armoured train, 1920
(National Digital Archive)

Kawalerzysta 1 Armii Konnej Siemiona Budionnego z białoruskiego plakatu propagandowego, 1920 r.
(Wikimedia Commons)
Cavalryman of the 1st Cavalry Army of Semyon Budyonny
in a Belarusian propaganda poster, 1920.
(Wikimedia Commons)

Zołnierze 28 Pułku Strzelców Kaniowskich
w akcji nad rzeką Aszą, czerwiec 1920 r.
(Centralne Archiwum Wojskowe)
Soldiers of the 28th Infantry Regiment of Kaniów
in the battles by the Asz River, June 1920.
(Central Military Archive)

1920–2020 BITWA WARSZAWSKA POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

RZĄD OBRONY NARODOWEJ

THE GOVERNMENT OF NATIONAL DEFENCE

Zagrożenie niepodległości Polski doprowadziło do zawieszenia sporów politycznych. 1 lipca 1920 r. powołano Radę Obrony Państwa na czele z marszałkiem Józefem Piłsudskim. Przejęła ona tymczasowo obowiązki Sejmu. W miejsce gabinetu Władysława Grabskiego 24 lipca utworzono ponadpartyjny Rząd Obrony Narodowej. Kierował nim polityk chłopski Wincenty Witos, a funkcję wicepremiera objął socjalista Ignacy Daszyński. Wsparciem żołnierzy i działalnością propagandową zajmowały się Obywatelskie Komitety Obrony Państwa, których powstało ok. 3 tys.

The threat to Polish independence led Polish politicians to put their differences and disputes aside. On 1 July 1920, the Council of National Defence was established, headed by Marshal Józef Piłsudski, which temporarily took over the duties of the Sejm. Soon after, on 21 July, Władysław Grabski's cabinet was replaced by a non-partisan Government of National Defence, led by a peasant politician Wincenty Witos, with socialist Ignacy Daszyński as a Deputy Prime Minister. Meanwhile, approximately 3,000 Civic Committees of National Defence supported the military and carried out propaganda activities.

BRACIA CHŁOPI!

Ostrowski Piotr - Skromne uchwyty do chłopiec, seriętek TRÓJKA (Biblioteka Narodowa)

Preamble of the Polish People's Party
to the peasants, August 1920.
(National Library)

został zatrzymany przez Komitet
Obrony Państwa (Obroniakom).
W 1920 r. był na ustanowiony
zastępca sekretarza stanu ds. polityki
i spraw zagranicznych w
Ministrze Spraw Zagranicznych Feliksa Dziechowskim,
a także Wicepremierem i Sekretarzem
Rządu Józefa Piłsudskiego.

*...of the Provisional
Revolutionary
Army, August 1920
was a political centre
led by the Bolsheviks,
was to rule in Poland after
the coup.
Boguslawski
gave in the middle row,
from the left, next to
Hochschild
Red Army*

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

WOJNA W ETERZE WAR IN THE INFORMATION SPHERE

Wkrótce po odzyskaniu niepodległości w Wojsku Polskim powstały komórki radiowywiadu, tworzone przez specjalistów z dawnych armii zaborecznych. Dzięki ich pracy Józef Piłsudski dysponował informacjami na temat sytuacji w Rosji. W sierpniu 1919 r. por. Jan Kowalewski złamał pierwszą zaszyfrowaną depeszę bolszewicką. Podeczas wojny polscy kryptolodzy odczytali kilka tysięcy depesz wroga, dzięki czemu zdobyli cenną wiedzę o działaniach Armii Czerwonej i przyczynili się w ten sposób do zwycięstwa pod Warszawą.

Shortly after regaining independence, the Polish Army established its radio intelligence units, which were staffed by experts from the former partitioning armies. Thanks to their work, Józef Piłsudski had current information on the situation in Russia. In August 1919, Lieutenant Jan Kowalewski broke the first encrypted Bolshevik dispatch. During the war, Polish cryptologists managed to read thousands of the enemy's messages, which allowed them to gain valuable knowledge about the Red Army's activities. This significantly contributed to the Polish victory in the battle of Warsaw.

Polski rozhlas z radiostacją, dywizja 19/24
E-10, ok. 1919-1924 r.
(Narodowe Archiwum Cyfrowe)

Polski żołnierz z radiostacją E-10/24
radiostacja wojskowa, okres 1918-1924
(Narodowe Archiwum Cyfrowe)

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

Bracia polscy pilotów w południowej Francji po bitwie pod Czernichowem 5.IX. 1920 r.
(Centralne Archiwum Wojskowe)

Polish pilots in southern France after the Battle of Czernichów, 5 September 1920
(Central Military Archives)

WSZYSCY NA FRONT! EVERYBODY TO THE FRONT!

W obliczu marszu Armii Czerwonej na Warszawę sięgnięto po środki nadzwyczajne. 3 lipca marszałek Piłsudski wezwał do ochotniczego wstępowania do wojska, a pięć dni później powołano Inspektorat Armii Ochotniczej z gen. Józefem Hallerem na czele. Dzięki tym działaniom armia zasiliła 105 tys. ochotników – często słabo wyszkolonych, ale pełnych ducha walki. Wśród zgłoszających się było wielu młodych ludzi (harcerzy, studentów i uczniów), a także 2,5 tys. kobiet z Ochotniczej Legii Kobiet.

The march of the Red Army on Warsaw led Poland to take extraordinary measures. On 3 July, Marshal Piłsudski called upon volunteers to join the army, followed by the establishment of the General Inspectorate of the Volunteer Army, headed by General Józef Haller at the helm just five days later. Thanks to these efforts, the military managed to recruit 105,000 volunteers, who might have been poorly trained, but exhibited great morale. The ranks of volunteers included many young people (scouts, university and school students), as well as more than 2,500 women from the Women's Volunteer Legion.

Ochotnicy Miejskiej Ochrony Państwa pochodzący z różnych zawodów, Warszawa, 1920 r.
(Centralne Archiwum Wojskowe)

Members of the City Guard
General Service, Warsaw, 1920
(Central Military Archives)

Zdjęcie żołnierza Armii Czerwonej pokazującego żołnierzy, którzy brali udział w bitwie pod Warszawą, żołnierza strzelającego pociski
(Centralne Archiwum Wojskowe)

Cheerful Red Army soldier showing his fellow soldiers who participated in the battle of Warsaw, soldier shooting shells
(Central Military Archives)

1920–2020 BITWA WARSZAWSKA POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

BITWA NAD WISEĄ

THE BATTLE ON THE VISTULA RIVER

W sierpniu wojska Tuchaczewskiego były gotowe do ataku na Warszawę. Bolszewicki dowódca częścią sił uderzył bezpośrednio na stolicę Polski, główne natarcie skierowało natomiast na północ od miasta, chcąc obejść je od zachodu. Na tym kierunku nieprzyjaciela powstrzymywała 5 Armia gen. Władysława Sikorskiego, tocząca zażarte walki nad Wkrą, pod Nasielskiem i Ciechanowem. Armia Czerwona dotarła aż do Brodnicy oraz mostów we Włocławku i Płocku, zaciekle bronionych przez żołnierzy i cywilów.

In August, Tukhachevsky's army was ready to launch an attack on Warsaw. The Bolshevik commander ordered some of his troops to attack the capital of Poland directly, while leading the majority to the north, trying to encircle the city from the west. This is where the 5th Army, headed by General Władysław Sikorski stopped his advance in a fierce battle on the Wkra River, as well as near Nasielsk and Ciechanów. The Red Army managed to reach Brodnica and bridges in Włocławek and Płock, valiantly defended by soldiers and civilians.

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

U WRÓT WARSZAWY AT THE GATES OF WARSAW

12 sierpnia czołówki bolszewickie rozpoczęły atak na Warszawę. Napastnicy w początkowych dwóch dniach zdobyli pierwszą linię obrony i szтурmowali drugą. Przelomowy okazał się 14 sierpnia, gdy pod Ossowem niedobitki oraz ochotnicy z 236 Pułku Piechoty (wśród nich ks. Ignacy Skorupka) swoim kontratakem wstrzymali czerwonoarmistów na kilka godzin. W nocy 10 Dywizja Piechoty zlikwidowała wylom pod Wólką Radzyminską, a w ciągu kolejnego dnia Polacy odbili Radzymin. Napór wroga został powstrzymany.

On 12 August, the Bolshevik vanguard started their attack on Warsaw. In the first two days, the attackers managed to get through the first line of defence and launched an assault on the second one. The breakthrough came on 14 August, when the survivors and volunteers from the 236th Infantry Regiment (among them Fr. Ignacy Skorupka) managed to counter-attack and stop the progress of the Red Army for a few hours near Ossów. At night, the 10th Infantry Division defended the breakthrough near Wólką Radzyminską, and on the following day the Poles took Radzymin back. The enemy onslaught has been stopped.

Polscy żołnierze z karabinem maszynowym na poczty bitwy, Akcja Stare Miasto, sierpień 1920 r. (Centralne Archiwum Wojskowe)

Polish soldiers with a machine gun, Warsaw & defensive position near Stare Miasto, August 1920 (Central Military Archive)

Szef kuchni grzącej Stocznia, reprezentacja oficera Romana Bratowskiego (Centralna Biblioteka Wojskowa)

Chef of kitchen grilling steaks, step of Roman Bratowski's painting (Central Military Library)

Załoga Armat Czołgowej (Działdowa Narodowa)
Crew of the Red Army (National Library)

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

DECYDUJĄCY MANEWR THE WINNING MANOEUVRE

W tym czasie marszałek Józef Piłsudski przygotowywał zwrot zaczepny Wojska Polskiego. Wiedząc o słabości lewego skrzydła wroga, skierował tam uderzenie Frontu Środkowego gen. Edwarda Rydza-Śmigłego. Znad Wieprza, z rejonu Dęblina i Lubartowa, 16 sierpnia do ataku na północ ruszyły pięć dywizji piechoty i dwie brygady jazdy. Rozbiły one słabą Grupę Mozyrską i wyszły na skrzydło i tyły bolszewików. Polski atak na całym froncie doprowadził do otoczenia i rozbicia ok. 70% wojsk Tuchaczewskiego.

Meanwhile, Marshal Józef Piłsudski was preparing an offensive manoeuvre of the Polish Army. Made aware of the weakness of the enemy forces' left flank, he ordered the Central Front led by General Edward Rydz Śmigły to attack there. On 16 August, five infantry divisions and two cavalry brigades set off to the north from the Wieprz River, from the Dęblin and Lubartów region, to launch an attack. They managed to destroy the weak Mozyr Group, which allowed them to flank and get to the rear of the Bolshevik army. The Polish attack along the entire front has led to the encirclement and destruction of about 70% of Tukhachevsky's units.

Józef Piłsudski w Belwederze, sierpień 1920 r.
(Narodowe Archiwum Cyfrowe)

Józef Piłsudski in the Belweder, August 1920
(National Digital Archive)

Soldaci 1 Pułku Piechoty Legionów podczas ofensywy na Białystok, sierpień 1920 r.
(Centralne Archiwum Wojskowe)

Soldiers of the 1st Legion Infantry Regiment during the Białystok offensive, August 1920
(Central Military Archive)

Pokonany żołnierz rosyjski z pistoletem Mauserem Skorpionem Józef Piłsudski, 1920 r.
(Muzeum Narodowe)

The defeated Russian soldier with the pistol Mauser Skorpion Józef Piłsudski, 1920
(National Museum)

1920–2020
BITWA WARSZAWSKA
POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

OSTATNIE BITWY FINAL BATTLES

Sukces pod Warszawą dał Polakom nową energię. W ostatnich dniach sierpnia pod Zamościem udało się powstrzymać 1 Armię Konną Budionnego, a następnie rozbić ją w wielkim starciu kawaleryjskim pod Komarowem. 20 września rozpoczęła się bitwa nad Niemnem, podczas której Polacy ponownie rozgromili siły Tuchaczewskiego. Sukcesy te doprowadziły do zajęcia Wołynia i Białorusi, a 8 października pod pretekstem „buntu” oddziały gen. Lucjana Żeligowskiego odbiły z rąk Litwinów Wilno.

The victory in the battle of Warsaw granted new energy for the Poles. In the last days of August, they managed to stop the advance of Budyonny's 1st Cavalry Army, followed by a decisive victory over it in a great cavalry clash near Komarovo. 20 September saw the start of the battle on the Niemen River, as a result of which Poles once again defeated Tukhachevsky's forces. These successes led to the occupation of Volhynia and Belarus, and on 8 October, troops led by General Lucjan Żeligowski managed to capture Vilnius from the Lithuanians under the guise of a rebellion.

Marszałek Józef Piłsudski odznacza oficerów (m.in. generała Tadeusza Rozwadowskiego) Orderem Wojskowym Virtuti Militari V klasy, Warszawa, 14 września 1920 r.
(Materiały Archiwum Cyfrowego)

General Józef Piłsudski awards officers (including General Tadeusz Rozwadowski) the Order of Virtuti Militari V class, Warsaw, 14 September 1920.
(Digital Archives Materials)

Polscy kawaleriści w Wilnie, październik 1920 r.
(Centralne Archiwum Wojska)

Polish cavalry in Vilnius,
October 1920
(Central Military Archives)

1920–2020 BITWA WARSZAWSKA

POLSKIE ZWYCIĘSTWO DLA WOLNOŚCI EUROPY

Polska delegacja z przedstawicielem Józefem Piłsudskim podczas negocjacji w Rydze, 1921 r. (Biblioteka Narodowa)

Polish delegation with Józef Piłsudski, 1921. (Source: The Polish Institute and Sikorski Museum, Warsaw)

ZWYCIĘSTWO! VICTORY!

Zawieszenie broni na froncie polsko-bolszewickim weszło w życie 18 października 1920 r. Negocjacje dyplomatyczne toczyły się przez najbliższe miesiące w Rydze, gdzie 18 marca 1921 r. zawarto traktat pokojowy. Wyznaczał on granicę II Rzeczypospolitej na Kresach Wschodnich, a także nakazywał bolszewikom zwrot zagrabionych w przeszłości dzieł sztuki i archiwów oraz umożliwienie repatriacji Polaków z Rosji. Polska kończyła wojnę o niepodległość zdecydowanym zwycięstwem.

The ceasefire on the Polish-Bolshevik front came into force on 18 October 1920. Diplomatic negotiations took place over the following months in Riga, where a peace treaty was concluded on 18 March 1921. The new treaty established the border of the Second Polish Republic in the Eastern Borderlands and ordered the Bolsheviks to return the works of art and archives seized in the past by Russia, as well as to allow repatriation of Poles from Russia. Poland emerged victorious from the War for Independence.

Niemal tysiąc dokumentów ratyfikacyjnych, napisanych w Mielku w terminie pięciu dni od daty podpisania Traktatu, miało się skierować do jednego z dwóch terminów ratyfikacji Traktatu Pokojowego, natomiast wykonywać się jako termin chwilę wcześniejszy od tego terminu. Wstępnie, podobnie jak w Traktacie miniejszym lub w jego kolejnych dokumentach ratyfikacyjnych, wykonywanie się tego terminu było wykonywanie się przed datą podpisania dokumentów ratyfikacyjnych.

Na dowód czego pełnomocnicy obu kładających się stron własnoręcznie podpisali Traktat niniejszy i opatrzyli go swymi pieczęciami.

Sporządzono i podpisano w Rydze dnia osiemnastego marca tysiąc dziewięćset dwudziestego pierwszego roku.

Dokument ratyfikacyjny z pieczęcią i podpisem cara (archiwum Ministerstwa Spraw Zagranicznych)

The full page of the Treaty of Riga with seal and signatures of the parties (archives of the Ministry of Foreign Affairs)

Pociąg repatriacyjny na Dworcu Głównym w Warszawie, 1921 r. (Centralne Archiwum Wojskowe)

Polish repatriates at the Central Railway Station in Warsaw, 1921. (Central Military Archives)

